

Ερωτήσεις και απαντήσεις: Καθοδήγηση της Επιτροπής όσον αφορά τον μηχανισμό αιρεσιμότητας

Βρυξέλλες, 2 Μαρτίου 2022

1. Ποιος είναι ο ρόλος του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου;

Προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να προστατεύει τα χρήματα των πολιτών και να διασφαλίζει ότι κάθε ευρώ από τον προϋπολογισμό δαπανάται σύμφωνα με τους κανόνες και δημιουργεί προστιθέμενη αξία. Η Επιτροπή συνεργάζεται αδιάλειπτα και στενά με τα κράτη μέλη και τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την επίτευξη αυτού του στόχου και προς τον σκοπό αυτό χρησιμοποιεί παραδοσιακά μια σειρά εργαλείων.

Για τον προϋπολογισμό της περιόδου 2021-2027 και το NextGenerationEU, θεσπίστηκε ένα πρόσθετο επίπεδο προστασίας: [Κανονισμός \(ΕΕ, Ευρατόμ\) 2020/2092 περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης](#). Διασφαλίζει ότι η ΕΕ είναι καλύτερα εξοπλισμένη για την προστασία του προϋπολογισμού αντιμετωπίζοντας τις παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου που επηρεάζουν ή απειλούν να επηρεάσουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Αυτό το νέο καθεστώς αιρεσιμότητας επιτρέπει στην ΕΕ να λαμβάνει μέτρα — για παράδειγμα [αναστολή πληρωμών ή δημοσιονομικές διορθώσεις](#) — για την προστασία του προϋπολογισμού.

Ταυτόχρονα, οι τελικοί αποδέκτες και οι δικαιούχοι ενωσιακής χρηματοδότησης θα πρέπει να συνεχίσουν να λαμβάνουν τις πληρωμές τους απευθείας από τα οικεία κράτη μέλη.

Το μέσο συμπληρώνει άλλα εργαλεία και διαδικασίες για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ, για παράδειγμα ελέγχους και λογιστικούς ελέγχους ή δημοσιονομικές διορθώσεις, ή έρευνες της [Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας](#) ή της [Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης \(OLAF\)](#). Η Επιτροπή μπορεί να προσφύγει στον κανονισμό μόνο εάν τα άλλα εργαλεία δημοσιονομικής προστασίας της Ένωσης δεν μπορούν να προστατεύσουν αποτελεσματικότερα τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Μαζί με τα ήδη υφιστάμενα μέσα, ο κανονισμός διασφαλίζει ότι κάθε ευρώ πηγαίνει εκεί όπου χρειάζεται και δημιουργεί προστιθέμενη αξία για τους πολίτες.

2. Ποιος είναι ο ρόλος των κατευθυντήριων γραμμών που δημοσίευσε σήμερα η Επιτροπή;

Οι κατευθυντήριες γραμμές που δημοσίευσε σήμερα η Επιτροπή αποσκοπούν στην αποσαφήνιση ορισμένων στοιχείων που σχετίζονται με την εφαρμογή του κανονισμού για την αιρεσιμότητα.

Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι σημαντικές για τη διασφάλιση της σαφήνειας και της προβλεψιμότητας όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα εφαρμόσει τον κανονισμό. Συμβάλλουν στην αποσαφήνιση των προϋποθέσεων για την εφαρμογή του κανονισμού, του τρόπου με τον οποίο τα τρίτα μέρη μπορούν να [γνωστοποιούν πληροφορίες](#) και του τρόπου με τον οποίο θα προστατεύονται τα δικαιώματα των τελικών αποδεκτών και των δικαιούχων ενωσιακής χρηματοδότησης.

3. Πώς καταρτίστηκαν οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές;

Οι κατευθυντήριες γραμμές καταρτίστηκαν στο πλαίσιο ολοκληρωμένης διαδικασίας, η οποία περιελάμβανε προπαρασκευαστικές εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η διαδικασία αυτή αναγνωρίζει πλήρως τη σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κρατών μελών της ΕΕ ως εταίρων καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του κανονισμού. Οι κατευθυντήριες γραμμές λαμβάνουν επίσης υπόψη τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις υποθέσεις C-156/21 και C-157/21 όσον αφορά τη νομιμότητα του κανονισμού για την αιρεσιμότητα, που δημοσιεύθηκαν στις 16 Φεβρουαρίου 2022.

4. Τι προβλέπουν οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές;

Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών είναι να εξηγήσουν πέντε πτυχές του κανονισμού για την αιρεσιμότητα:

- τις προϋποθέσεις για τη θέσπιση μέτρων·
- τη συμπληρωματικότητα μεταξύ του κανονισμού για την αιρεσιμότητα και άλλων εργαλείων προστασίας του προϋπολογισμού της ΕΕ·
- την ανάγκη αναλογικότητας των μέτρων·
- τη διαδικασία και μεθοδολογία της διαδικασίας αξιολόγησης·
- την προστασία των δικαιωμάτων των τελικών αποδεκτών ή δικαιούχων.

5. Υπό ποιές προϋποθέσεις θα κινήσει η Επιτροπή τη διαδικασία στο πλαίσιο της αιρεσιμότητας;

Η Επιτροπή θα κινήσει τη διαδικασία στο πλαίσιο του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όταν έχει βάσιμους λόγους να θεωρήσει ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις, όπως περιγράφονται λεπτομερώς στις κατευθυντήριες γραμμές:

- **τουλάχιστον μία από τις αρχές του κράτους δικαίου που αναφέρονται στον κανονισμό για την αιρεσιμότητα έχει παραβιαστεί** σε ένα κράτος μέλος. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τις αρχές της νομιμότητας, της ασφάλειας δικαίου, της απαγόρευσης της αυθαίρετης άσκησης εκτελεστικών εξουσιών, της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, της διάκρισης των εξουσιών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισότητας ενώπιον του νόμου.
- η **παραβίαση αφορά καταστάσεις ή πρακτικές των δημόσιων αρχών, ή καταστάσεις ή πρακτικές που μπορούν να αποδοθούν σε αυτές**, εφόσον σχετίζονται με τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του προϋπολογισμού της Ένωσης ή την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τις αρχές που εκτελούν τον προϋπολογισμό της ΕΕ και διενεργούν οικονομικούς ελέγχους, παρακολούθηση και λογιστικό έλεγχο· ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές· εθνικά δικαστήρια ή διοικητικές αρχές· αρχές που εφαρμόζουν τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας· ή τις αρχές που διασφαλίζουν την είσπραξη των εσόδων για τον προϋπολογισμό της ΕΕ.
- η **παραβίαση επηρεάζει ή απειλεί σοβαρά να επηρεάσει τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ ή την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ**, καλύπτοντας τόσο τα έσοδα όσο και τις δαπάνες του προϋπολογισμού. Πρέπει επίσης να υπάρχει **επαρκώς άμεση σχέση** μεταξύ της παραβίασης και των επιπτώσεών της. Η αξιολόγηση αυτή θα γίνεται κατά περίπτωση.

Όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις, η Επιτροπή κινεί τη διαδικασία εκτός αν κρίνει ότι άλλες διαδικασίες που προβλέπονται στην ενωσιακή νομοθεσία μπορούν να εξασφαλίσουν αποτελεσματικότερη προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης.

6. Ποια είναι η σχέση μεταξύ του κανονισμού για την αιρεσιμότητα και άλλων μέσων προστασίας του προϋπολογισμού της ΕΕ;

Πριν προτείνει μέτρα, η **Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσον άλλες διαδικασίες δεν θα επέτρεπαν την αποτελεσματικότερη προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης**. Οι διαδικασίες αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν το σύστημα έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού· διακοπή ή αναστολή πληρωμών ή δημοσιονομικές διορθώσεις στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης. Όσον αφορά τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που βρίσκεται στο επίκεντρο του σχεδίου ανάκαμψης NextGenerationEU, είναι δυνατή η μείωση και ανάκτηση ποσών σε περιπτώσεις σοβαρών παρατυπιών που δεν έχουν διορθωθεί από τα κράτη μέλη.

Οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν δύο ενδεικτικά κριτήρια όσον αφορά τον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας του κανονισμού για την αιρεσιμότητα σε σύγκριση με άλλα μέσα:

- Πρώτον, το εύρος των επιπτώσεων και/ή η έκταση του κινδύνου που μπορεί να συνεπάγεται η παραβίαση: αυτό είναι σημαντικό, δεδομένου ότι άλλες διαδικασίες μπορεί να αφορούν μόνο συγκεκριμένα προγράμματα δαπανών ή ήδη υλοποιηθείσες επιπτώσεις. Ο κανονισμός για την αιρεσιμότητα θα ήταν, επομένως, αποτελεσματικότερος για παραβιάσεις που είναι διαδεδομένες ή των οποίων οι επιπτώσεις δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί.
- Δεύτερον, τα είδη των διαθέσιμων μέσων έννομης προστασίας και η καταλληλότητά τους για την αντιμετώπιση της σχετικής παραβίασης σε διαφορετικές καταστάσεις: όταν ο προϋπολογισμός της ΕΕ επηρεάζεται ή κινδυνεύει να επηρεαστεί ευρέως, για παράδειγμα, λόγω έλλειψης ανεξαρτησίας των εθνικών δικαστηρίων, οι ποικίλες δυνατότητες που παρέχει ο κανονισμός για την αιρεσιμότητα, οι οποίες θα μπορούσαν να επιβληθούν έως ότου τερματιστεί η παραβίαση, θα μπορούσαν ενδεχομένως να προστατεύσουν αποτελεσματικότερα τον προϋπολογισμό της

Ένωσης από ό,τι τα μέτρα που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένο πρόγραμμα ή μέσο.

7. Τι σημαίνει ότι τα μέτρα πρέπει να είναι αναλογικά;

Η **Επιτροπή θα προτείνει αναλογικά μέτρα**, το οποίο σημαίνει ότι τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι κατάλληλα και αναγκαία για την επίλυση των προβλημάτων που διαπιστώνονται και για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ ή των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, χωρίς να υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Για να αξιολογήσει αν τα μέτρα είναι αναλογικά, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη **τη φύση, τη διάρκεια, τη σοβαρότητα και την έκταση των παραβιάσεων** των αρχών του κράτους δικαίου. Οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν λεπτομέρειες για καθένα από αυτά τα στοιχεία.

Επιπλέον, η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη και άλλους παράγοντες, ιδίως την πρόθεση του κράτους μέλους να θέσει τέρμα στην παραβίαση, τον βαθμό συνεργασίας του κράτους μέλους με την Επιτροπή ή την ενδεχόμενη συνέχιση ή επανάληψη των παραβιάσεων.

Στην πρότασή της προς το Συμβούλιο για τη θέσπιση μέτρων, η Επιτροπή θα αναφέρει τα συγκεκριμένα προγράμματα ή κονδύλια που επηρεάζονται ή υπάρχει κίνδυνος να επηρεαστούν από τις παραβιάσεις και θα προτείνει μέτρα σχετικά με τα εν λόγω προγράμματα ή κονδύλια. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα μέτρα μπορούν επίσης να αποσυνδεθούν από τα κονδύλια που επηρεάστηκαν/επηρεάζονται.

8. Με ποιο τρόπο θα διεξαχθεί η εν λόγω αξιολόγηση από την Επιτροπή;

Για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των παραβιάσεων των αρχών του κράτους δικαίου στο πλαίσιο του κανονισμού για την αιρεσιμότητα, η Επιτροπή θα προβεί σε **διεξοδική ποιοτική αξιολόγηση κατά περίπτωση**, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ειδικές περιστάσεις και τα πλαίσια κάθε κράτους μέλους. Οι κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τις αρχές της μεθοδολογίας που θα χρησιμοποιεί η Επιτροπή.

Για να συγκεντρώσει τις πληροφορίες στις οποίες θα βασιστεί η αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί διάφορες πηγές πληροφοριών. Πρόκειται κυρίως για την ετήσια [έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου](#) και τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης, τις αποφάσεις του [Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), τις εκθέσεις του [Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#), της [Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης \(OLAF\)](#) και της [Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας](#), καθώς και τα συμπεράσματα σχετικών διεθνών οργανισμών.

Οι καταγγελίες αποτελούν επίσης χρήσιμη πηγή πληροφοριών για την Επιτροπή προκειμένου να διαπιστώσει αν πρόκειται για περίπτωση που εμπίπτει στον κανονισμό για την αιρεσιμότητα. Κάθε τρίτο μέρος που διαθέτει πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία για σχετικές παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου καλείται να αποστείλει καταγγελία συμπληρώνοντας το [έντυπο καταγγελίας](#) που είναι διαθέσιμο στον [ιστότοπο της Επιτροπής](#). Η Επιτροπή μπορεί επίσης να επικοινωνήσει με το οικείο κράτος μέλος για να συγκεντρώσει πληροφορίες ή εξηγήσεις που ενδεχομένως χρειάζεται για την αξιολόγησή της.

Οι κατευθυντήριες γραμμές εξηγούν τα διάφορα στάδια της **επίσημης διαδικασίας που προβλέπει ο κανονισμός για την αιρεσιμότητα**, από την αποστολή γραπτής κοινοποίησης έως την πρόταση μέτρων στο Συμβούλιο και την έγκρισή τους.

Μετά τη θέσπιση των μέτρων δυνάμει του κανονισμού, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί και να επανεκτιμά τακτικά την κατάσταση στα οικεία κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη κάθε υποβληθέν στοιχείο, καθώς και την καταλληλότητα κάθε διορθωτικού μέτρου που λαμβάνουν τα εν λόγω κράτη μέλη.

Οι κατευθυντήριες γραμμές εξηγούν επίσης τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να αρθούν τα μέτρα.

9. Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των τελικών αποδεκτών και των δικαιούχων ενωσιακής χρηματοδότησης;

Βασική αρχή όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού είναι ότι τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του κανονισμού δεν επηρεάζουν τους τελικούς αποδέκτες και τους δικαιούχους ενωσιακής χρηματοδότησης.

Για να διασφαλιστεί η αρχή αυτή, τα κράτη μέλη τα οποία αφορά ο κανονισμός θα πρέπει να συνεχίσουν να καταβάλλουν τα οφειλόμενα ποσά στους εν λόγω αποδέκτες ή δικαιούχους.

Εάν τα οικεία κράτη μέλη αρνηθούν να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους, οι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι ή τελικοί αποδέκτες θα πρέπει πρώτα να απευθυνθούν στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Εάν αυτό δεν είναι δυνατό ή δεν οδηγήσει στο αναμενόμενο αποτέλεσμα, μπορούν να απευθυνθούν στην Επιτροπή. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον σχετικό ιστότοπο της Επιτροπής.

10. Πότε προτίθεται η Επιτροπή να κάνει περαιτέρω βήματα όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού;

Η Επιτροπή εφαρμόζει τον κανονισμό από τον Ιανουάριο του 2021.

Έκτοτε, η Επιτροπή παρακολουθεί την κατάσταση σε όλες τις χώρες της ΕΕ και συλλέγει σχετικές πληροφορίες. Η ετήσια [έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου](#), οι αποφάσεις του [Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), οι εκθέσεις του [Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#), καθώς και τα συμπεράσματα σχετικών διεθνών οργανισμών λαμβάνονται υπόψη στην ανάλυση της Επιτροπής.

Οι καταγγελίες αποτελούν επίσης χρήσιμη πηγή πληροφοριών για την Επιτροπή προκειμένου να διαπιστώσει αν πρόκειται για περίπτωση που εμπίπτει στον κανονισμό για την αιρεσιμότητα. Η Επιτροπή δημοσίευσε [έντυπο καταγγελίας](#) με το οποίο καλεί το ευρύ κοινό να αποστείλει καταγγελία για να επισημάνει περιπτώσεις που ενδεχομένως εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για την αιρεσιμότητα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανονισμό για την αιρεσιμότητα, η Επιτροπή μπορεί να επικοινωνήσει με το οικείο κράτος μέλος της ΕΕ και να ζητήσει πληροφορίες. Οι αιτούμενες πληροφορίες θα ληφθούν υπόψη για την αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με το κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την αποστολή κοινοποίησης στα κράτη μέλη στο πλαίσιο του καθεστώτος αιρεσιμότητας.

Η Επιτροπή θα κινήσει τη διαδικασία εφόσον πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις.

Περισσότερες πληροφορίες

[Δελτίο Τύπου](#)

[Κατευθυντήριες γραμμές](#)

[Κανονισμός για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου — νομικό κείμενο](#)

[Κανονισμός για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου στο διαδίκτυο](#)

QANDA/22/1471

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

[Balazs UJVARI](#) (+32 2 295 45 78)

[Claire JOAWN](#) (+32 2 295 68 59)

Ερωτήσεις του κοινού: [Europe Direct](#) τηλεφωνικά [00 800 67 89 10 11](#) ή με [ηλεκτρονικό μήνυμα](#)